

Matka Niskavuorelle

Hella Wuolijoki oli kummallinen nainen. Sai ainakin aikaiseksi. Hella, virolainen kansallismielinen muutti nuorena Suomen suuriruhtinaskuntaan opiskelemaan ja ryhtyi myöhemmin ääriivasemmistolaiseksi. Hän oli mitä kovin marxisti ja kommunisti ja toimi sittemmin jopa Suomen vihollisen vakoojana.

Mitalin toinen puoli onkin siten aivan toista. Hellasta tuli onnistuneiden liiketoimien kautta varakas kapitalisti. Ja sitten, hän kirjoitti näytelmiä, Suomen kirjallisuuden perusteoksia, joissa ihannoitiin talonpoikaista perinnettä ja jatkuvuutta. Aikaa jäi vielä valtakunnantason politikointiinkin.

Eikä tässä vielä kaikki. Hella valittiin Yleisradion pääjohtajaksi muutamaksi vuodeksi. Valintaan vaikutti tietysti sodan jälkeen syntynyt uusi poliittinen tilanne. Kommunistien peitejärjestö SKDL oli saavuttanut hirmuisen vaalivoiton. Meno radiossamme muuttui Hellan aikana, eikä tänä päivänä katsellen ollenkaan päin mäntyä, vaikka Hellan aikana Metsäradio perustettiin.

Siis miksi Hella kirjoitti Niskavuoren kaltaisia näytelmiä. Niissä korostuva vahva nainen on Hellan tausta huomioiden täysin ymmärrettävää. Mutta mistä kumpuaa vahva talonpoikainen maalaisperinne? Tarkoittiko hän sitä oikeasti, vai oliko se taiteilijan taitavaa manipulointia, jonka tavoitteet johtivat muualle?

Vahva naiseus tuo oivan mahdollisuuden kärjistä, mikä toteutuu loistavasti opettaja Ilonan kohdalla. Maaseudun kansakoulun opettajan kun piti olla esimerkillinen moraalinvartija, kuulua marttoihin, maamiesyhdistykseen ja vastaaviin. Naisopettajaa tarkkailtiin herkeämättä. Ilona särki idyllin.

En ole nähnyt alkuperäisiä Niskavuori-näytelmiä. Kuulun kuitenkin siihen ikäpolveen, joka on joutunut katsomaan kaikki vanhat Niskavuori-elokuvat telkkarista ja vielä pariin kertaan uusintoinakin. Niiden mahtipontisuus ei oikein iskenyt. Elokuvia lämmiteltiin sitten vielä uudemmiksi versioiksi 80-luvulla.

Hämeenlinnan teatterin Niskavuori koostuu neljästä alkuperäisestä näytelmästä. Sen ovat dramatisoineet isä ja tytär Kuikkaniemi. Hella Wuolijoen tuotannon oikeuksia hallinnoiva perikunta ei alkuaan suostunut ollenkaan näytelmien typistämiseen. Nähtyäni nyt tuloksen ymmärrän perikunnan nyrpeuden. Tarinasta oli tullut melkoista siilisalaattia, kun vuosikymmenien tapahtumia sotkettiin sikin sokin. Näyttelijät hypätelivät roolista toiseen kuin Kirakassa konsanaan.

Ritva Oksanen on tietysti näytelmän kantava voima, ja hän saa ansaitusti paljon huomiota. Mutta myös nuoret naiset vakuuttivat, etenkin Malviinan ja Ilonan roolin tekevä Sinikka Salminen.

Hella Wuolijoki tuli taannoin uudelleen julkisuuteen, kun Erkki Tuomioja kirjoitti isoäidistään kirjan Häivähdys punaista. Se sai Tieto-Finlandia -palkinnonkin.

Ja vielä loppukaneetti, Maijan Matkat järjestää metkoja matkoja, mm. päivän ostosreissuja Viipuriin, Tallinnaan ja kotimaan kyläkauppoihin. En ole niistä oikein innostunut. Tämä taitavasti järjestetty teatterimatka Hämeenlinnaan kuitenkin yllätti. Sen kun hyppää kotipysäkiltä bussiin ja odottaa mitä eteen tulee. Vietiin ihan teatterin kulmalle. Istuinpaikat olivat mitä parhaimmat. Kaikki toimi, ja kotimatalla bussissa kantautui korviin innostunutta puheensorinaa. Taidanpa lähteä toistekin.

pajen